

üzerinden gelen gençlik ve siyasi dönüşüm Erbakan üzerinden gelen siyaset bir yerde buluştu.

Bunun okullara yansması biraz daha zaman aldı. Daha önce gazetemiz yoktu. Milli Gazete çıkınca çok sevinmiştik. Adı görünecek şekilde katlayıp cebimize koyuyorduk. 69'dan 80'e kadar kimliğimizi aradık. Dini aslî şekliyle öğrenmek, Kur'an'ın bizim için öngördüğü hayat nizamını tesis için çalışmak gibi konular gündeme geldi.

Okulda katlar bölünmüştü. Solcular Felsefe katında olurdu ülkücüler de Türk Dili ve Tarih bölümünde. Biz ayrırız dedik ve kendi aramızda bir temsilci seçtik. Solculardan Türk Dili ve Edebiyatı dersine girmek isteyenler jandarma eşliğinde girerdi. Birkaç defa aramızda gerginlik olunca albay geldi. "Bunlar yetmedi bir de siz çıktınız başımıza. Sağcı mısınız solcu musunuz? Bir tarafa geçin. Nereden çıktı İslâmcılık" diye çok baskı yaptı bize.

İslâmcılar öğrenci olaylarında şiddetin dışında durdu değil mi?

Biz bulaşmadık. O günlerde Erbakan'ı pasif buluyorduk, fakat bugün baktığımızda hem Erbakan'a hem de Burhanettin Kayıhan'a dua ediyorum. Allah razı olsun. Bizi sokağa dökmediler. Bununla ilgili benim Burhanettin Abi'den duyduğumu aktarayım. Başkan olunca Burhanettin Abi'ye "Biz sizi destekleyelim. Solcularla mücadele edelim" teklifinde bulunmuş. Kabul etmeyince ülkücüler devreye soktular. Sonra MTTB'ye bomba attılar. Mustafa Bilgi vefat etti. Burhanettin Abi bu bombayı buna bağlar.

İhtilal sonrası İslâmi hareket nasıl bir yön izledi?

80 ihtilali olunca devlet her şeye el koydu, Partileri, MTTB'yi kapattı, malvarlığına el koydu. İlim Yayma Cemiyeti'nin başına kayyum atadı. Arkadaşlarımızın bir kısmı cezaevine düştü, bir kısmı yurt dışına gitmek zorunda kaldı. Dağıldık. Hepimiz özümüze çekildik ve yeni baştan okumalar yaptık. Çokça üsülle, çalışma metoduyla ilgili kitaplar okuduk, tartıştık. Nurculuk ve Süleymancılık dışında bugün cemaat diye bilinen çevrelerin çoğu 80 ihtilalinden sonra oluşmuştur. Herkes kendi mahallesinde, şehrinde kendine göre bir çalışma geliştirdi ihtilalin getirdiği baskı bizi biraz ketumiyete, biraz da illegaliteye sürükledi. Çünkü baskı vardı ve kendimizi gizlemek zorundaydık. Sivil yönümüz, derneğimiz, vakfımız yoktu. Bu aşağı-yukarı 87-88'e kadar devam etti. Sonra yavaş yavaş dernekleri, çay ocaklarını açtık. Vakıflar, kitapçıları, dergiler derken neşv ü nema bulduk. 80-90 arasında biz bir karşı koyuş üzerinden,

muhalefet üzerinden duruşumuzu belirledik. Bu muhalif duruş bize özel bağımsız bir kimlik kazandırdı ama biraz mevcut İslam anlayışına örf adet ve geleneğe, atadan dededen devraldığımız işleyişe de karşı çıktık. Bugün bunun muhasebesini yaptığımda diyorum ki, "Muhalefetin sınırını tayin edemedik, aşırı gittik." Bu muhalif duruş bizde bir ruh haline dönüştü, her şeye muhalif olma sonucunu getirdi. Bugün sünnete karşı çıkışın da, her şeye muhalif olmayı bir meziyet saymanın da o psikolojik ahvalden doğduğuna inanıyorum.

Bugünkü İslâmcılara yönelik bazı eleştiriler var. Rehavete kapıldılar, kendilerini geliştiremediler vb. Siz iki dönemi karşılaştırınca ne diyorsunuz?

Eleştiriler var. Olana da gözümüzü kapatamayız. Ama bunun nedenine inmemiz lazım. Hayat İslâmi açıdan bir imtihan alanıdır. Allah bizi neyle isterse onunla imtihan ediyor. Bazen bir baskı ortamı gelir onunla imtihan eder, bazen böyle rahat bir ortam gelir onunla imtihan eder. Burada aslanan özne olarak bizim her şartta kendimizi yenileyebilmemiz. Müslümanca kalarak hayat sürebilmemizle alakalı. Demek ki bizim bilgilenme, ahlaklanma biçimimiz, eğitimimiz eksikmiş. Bugünkü şartlara karşı imtihanı iyi veremiyoruz. Bir de böyle dönemlerde imtihan daha çok bire bir oluyor, kişiselleşiyor. O dönem bir saf mücadelesi vardı. Bugün kişisel olan, ferdi olan, artık vicdanınızla, ahlakınızla, erdeminizle baş başasınız. İslâmi camia birebir yeni imtihan olmaya başladı. Mal mülkü yeni bulduk, makam mevki sahibi yeni olduk, iltifat da edildi... Bu da bir imtihandır. İktidar olmayı çok abarttık. Erke çok susamıştık ve her şeyin iktidarla halledilebileceğine inandık. Ama gördük ki öyle değilmiş. Anlaşılan çok donanımlı değilmişiz ama bu da geçer.

İslâmi hareketin parti şemsiyesi altında olmaması gerektiğini savunuyorsunuz. Ancak ilk kimlik ibrazının da buradan doğduğunu söylüyorsunuz. Bu bir çelişki değil mi?

Çelişki olabilir ama İslâmi mücadele de sonuçta toplumsal bir hareket. Toplumdan ve dünyanın umumi gidişatından kopamaz. Onun Türkiye’de izdüşümü var. İhvan-ı Müslimin’in dünya siyasetinde yer alması, İslâmi birikimlerini taşıyan tercüme kitapların yavaş yavaş Türkiye’ye intikali, bir de bizim çalışmalarımız bizi su yüzeyine çıkardı. Milli Selamet ve Milli Nizam döneminde 10 sene fiilen koşturdum. Partisel çalışmanın ne olduğunu da fiili olarak gördük yaşadık o süreci. Bu süreç, partisel süreç hem Müslümanların önünü açtı hem kırılmalar oldu. Bu kırılmalar açısından baktığınızda İslâmî bir mücadelenin tamamen siyasi parti şemsiyesi altında olması hayırlı değil. Bunun dışında da birilerinin var olması lazım.

Siyasetsiz olur mu peki?

Siyasetsiz de olmaz ama en azından siyasetin dışında bir düşüncenin eylemin hareketin var olması lazım. TC kurulduğundan beri en az 4 defa tarz değiştirdi. 50'ye kadar başka bir tarz, 69'a kadar başka, ihtilale kadar başka İran İslâm devrimi ve Afgan cihadından sonra başka bir siyaset güttü Türkiye. 90'dan sonra iki kutuplu dünya bitince başka bir siyaset, şu anda AK Parti de başka bir siyaset güdüyor. Yarın ne olacağını bilemeyiz. Onun için siyasetin politikanın partisel çalışmanın dışına çıkarak, edep, ahlak, bilgilendirme, şuurlandırma yoluna gidiyoruz. Neticede bu da ülkenin yararına olan bir şey. Bu ülkenin, milletin başına bir şey gelmesin diye daha kalıcı, ümmetin, insanlığın, Müslümanların lehine olacak işler yapmaya çalışıyoruz. Siyasetin dışında kalırsak daha iyi olur diye düşünüyoruz. Bütün varımızı yoğunluğumuza siyasetin altına sokarsak, yarın CHP gelirse ne yapacağız? Aslolan insan yetiştirmektir. Siyaset bunu yapamaz.

Peki dernek mi, vakıf mı, STK'lar mı yapacak bu çalışmaları? Ne yapılmalı?

Ülkeye değer katacak insan yetiştirmek lazım. Değer katmak para kazandırmak değildir. Müteahhidi herkes yetiştirir. Ciddi manada adam yetiştirme, ahlaklı, edepli, erdemli, yetenekli, dünyayı ve Türkiye'yi tanıyan, nerede nasıl hareket edilmesini bilen insanların yetişmesi lazım. Bunun için kültür ocakları, anlayış, düşünce havzalarının olması lazım. Bizim Medeniyet Vakfı'nda yapmaya çalıştığımız da bu, dini asli kaynaklarından öğrenmek. Osmanlıca, tefsir, fıkıh, Arapça, ahlak eğitimleri veriyoruz. Bu insanlar birikim sahibi olacak. Bir yerlere gittikleri zaman da bu ülkeye faydaları olacak. Gücümüz ölçüsünde çalışıyoruz.

Siyasetten beklenen adam yetiştirmesi değil bunun için alan açması değil mi?

Evet bize çalışma alanı açıyor, bu konuda da müteşekkirimiz. Ben parti düşmanı değilim, o kardeşlerimizi de kendi dışımda görmüyorum. Fakat bunu yaparken bir erkin ya da bir partinin arka bahçesi olmamalıyız. Sokaktaki dalgalar geçer ama bu çalışmalar kalıcıdır. Mesela Ahmet Davutoğlu'nun Bilim Sanat Vakfı'nda yaptığı böyle bir şeydi.

İnsan yetiştirme noktasında sıkıntımız var mı?

Kalite, bilgi, birikim, teknoloji gerek. Ülke bilim adamı yetiştirirse, teknolojisini geliştirirse, silah

sanayisini kurarsa ayakta kalır. Değilse bütün Türkiye Tayyip Bey'in arkasında olsa yine bir şey değişmez. Bu da insanla olacak. Ben sadece Kur'an'la, tefsirle uğraşalım demiyorum. Zaten medreselerimiz bu işi yapıyordu. Ama öyle değil hayatın bütün alanında trafikten nükleere varıncaya kadar çalışacak adam lazım. Ben ülkemizin kimsenin dediğine bakmadan nükleer çalışmaları yapması gerektiğine inanıyorum. Yoksa ayakta kalamayız. Hem fikri, ahlaki hem de fiziki olarak güçlü olmalıyız. Vakıflar ve dernekler de yavaş yavaş adı konulmamış bir iş bölümüne gitmeli. Her dernek, vakıf kendini devlet yerine koyarak iş yaparsa bu olmaz. Gücümüzü, insanlığa, Müslümanlara, ülkeye yararlı olacak bir alana yoğunlaştırmamız lazım.

Şu an dernek, vakıf ve STK'ların çalışmaları nasıl?

Çok dağınık. Çünkü 80'lerin psikolojik ahvaliyle hareket ediyoruz. 80'lerin psikolojisi ile "Devletin yarın ne yapacağı belli olmaz, biz en iyisi kendimizi her dalda sağlama almalıyız." diye her şeyi kendimiz yapmaya çalışıyoruz. STK'lar kendini devlet yerine koyuyor. Biz devlet değiliz. Biz kendi alanımızda, kendi çapımızda, ileriye matuf hayırlı bir iş yapacağız. Burada merkezde olan devlettir. Devlet STK'lara güven verirse, ki bu devlet düzgün işliyor, STK'lar her şeye burnunu sokmaz. Devlet oturdukça STK'ların etkisi de azalır. Onun için daha kalıcı işler yapmalıyız. Toplum düzeltirsek devlet de kendiliğinden düzelir. Topluma önderler, akli erenler, aydınlar yol gösterir. Bunu da STK'lar, dernekler, vakıflar yapar.

Birbirlerine bağlı, iç içe yani?

Kişi, cemaat, parti, hükümet, devlet. Kişi kendini cemaat yerine koyarsa yanlış yapar, cemaat kendini devlet yerine koyarsa yanlış yapar. O zaman devlet gibi organların olur, devlet gibi ceza verirsin, devlet gibi atama yaparsın. Gülen cemaatinin yaptığı da bu olmuştur. Herkes kendi yerinde duracak. Bize açılmış bir alan var. İslâmi camia olarak sıkıntımız 80'li, 90'lı yılların şartlarına göre kendimizi dizayn etmemiz. 2000'den sonra AK Parti yeni bir alan açtı. Bizim yapmakta olduğumuz bazı şeyleri yapmaya başlayınca bazı konularda açıkta kaldık İslâmî camia olarak. Onun da bir tereddüdü var bizde. Eskiden başörtü sıkıntısı vardı. Kur'an öğretme sıkıntısıydı. Kuran öğrenemeyen derneğe, vakıfa geliyordu. Şimdi devlet bunu sağlayınca bir boşluk oldu ama bu bir arayıştır. Ben eminim camiamız bundan sonra bir alan açacak. Belki dünyada olduğu gibi büyük büyük ilim adamlarının yetişeceği ocaklar haline dönecek.

28 Şubat'ın etkisi hala sürüyor mu?

Ben 28 Şubat'ın kısmen hedefine ulaştığına inanıyorum. 1000 sene sürecek dendi 10 sene sürmedi diyoruz, ama 28 Şubat'ta bizden istenen şeylerin bir kısmını icra etmeye başladık. 28 Şubat'tan sonra kimse İslâm devletinden, Kur'an'ın anayasa oluşundan bahsetmiyor. Faize karşı çıkmıyoruz. Dünya sistemi ile karşı karşıya gelmek istemiyoruz. Mülayimleştirildik. Taha Akyol "Tamam biz 28 Şubat'ta Refah'a biraz hakaret ettik. İleri gittik ama bundan sonra Müslümanların da demokrasiye uyum sağlaması lazım" diye yazmıştı. 28 Şubat bence bu manada hedefine ulaştı. Ben şöyle bir şeye de inanıyorum, rahmetli Erbakan Hoca bizi Türkiye'deki sisteme, rejime kabul ettirdi. Dolaylı bir şekilde rejimi de bize kabul ettirdi. Şimdi Erbakan'ın dolaylı bir şekilde ülke içinde yaptığını Erdoğan da dünya için yapıyor. Dünya'nın sahiplerine "İslâm diye bir din var. Bunları yok sayamazsınız. Kabul edin." diye baskı yapıyor. Bize de "Bak bir dünya var. Bu dünyasız yaşayamazsınız. Çıkıntılarınızı törpüleyin" diyor. Siyasetin toplamına baktığımda bunu görüyorum. Ama ben dünya sistemiyle uyuşmam.

Gerçek Hayat Dergisi 11 Nisan 2016 / Emeti Saruhan